

WERKNOTA

DE VLAMINGEN IN HET TOEKOMSTIGE BRUSSEL

Vic Anciaux
Lydia Deveen
Annemie Neyts
Hugo Weckx

Welwillend geëvalueerd en “goed bevonden” door
prof. Jan Degadt
prof. Kris Deschouwer
prof. Els Witte

Brussel, 20 april 2007

Bijgevoegd document werd op 20 april door de vier auteurs (Hugo Weck, Annemie Neyts, Lydia Depauw en Vic Anciaux) toegelicht t.o.v. van de vier Vlaams-Brusselse ministers of hun vertegenwoordigers (effectief aanwezig waren Pascal Smet en Brigitte Grouwels; Bert Anciaux en Guy Vanhengel waren vertegenwoordigd door een lid van hun kabinet).

De tekst werd voorheen voorgelegd aan de professoren Jan Degadt, Kris Deschouwer en Els Witte én "goed" bevonden.

Alle Brussels-Vlaamse parlementairen kregen de tekst, evenals de partijvoorzitters van CD&V, OpenVLD, Sp.a, Spirit, N.V-A. en Groen!.

DE VLAMINGEN IN HET TOEKOMSTIGE BRUSSEL

WOORD VOORAF

Het ziet er naar uit dat onderhandelingen over een nieuwe stap in de staats hervorming onontkoombaar worden na de federale verkiezingen van 10 juni 2007. De rol van Brussel is, wegens zijn verschillende functies, daarin cruciaal.

Een nieuwe visie op Brussel is noodzakelijk waarbij de klemtoon moet liggen op samenwerking tussen de gemeenschappen.

Als meervoudige hoofdstad moet Brussel werkelijk een bijzonder stadsgewest worden dat juist wegens zijn hoofdstedelijke functies verschilt van Vlaanderen en Wallonië. De positieve samenwerking tussen de verscheiden bevolkingsgroepen zal bepalend zijn voor het welslagen van dit stadsproject.

Aan de opbouw van dat stadsgewest willen de Vlamingen in Brussel volwaardig meewerken zonder daaraan zichzelf, hun rechten en hun cultuur op te offeren. **Een groot hart voor Brussel is best verzoenbaar met een hechte band met de Vlaamse gemeenschap.**

In de opeenvolgende staats hervormingen sedert 1970 werd de Brusselse samenleving mede opgebouwd vanuit een federalistische visie van autonomie en samenwerking. Of anders gezegd: eenheid in verscheidenheid.

De taalwetgeving en de Grondwet voorzien in Brussel in een evenwichtige samenleving van twee, gelijkwaardige taal- en cultuurgemeenschappen: de Vlaamse en de Franse.

Intussen is Brussel uitgroeid tot een internationale samenleving van vele culturen. Dit fenomeen vereist een interculturele aanpak. Dit betekent dat er samenwerkingsverbanden nodig zijn, niet alleen tussen de Vlaamse en de Franse Gemeenschap, maar ook tussen de twee Gemeenschappen en de andere culturen die in Brussel aanwezig zijn.

WAT WENSEN DE VLAAMSE BRUSSELAARS?

De Vlamingen in Brussel zien in de komende onderhandelingen een opportuniteit om door het eisen van een concrete toepassing van de bestaande wetten en regels hun situatie in de hoofdstad te verbeteren. Daarbij is de te volgen strategie belangrijk.

Eenzijds dienen de onderhandelaars uit Vlaanderen gemotiveerd te worden voor en het belang in te zien van hun hoofdstad en mogen zij in geen geval Brussel als pasmunt gebruiken voor hun eigen Vlaamse eisen, waarbij de Vlaamse Brusselaars in de kou komen te staan. Anderzijds mogen de Vlaamse onderhandelaars uit Brussel zich niet (laten) isoleren van de Vlaamse Gemeenschap, want de band met Vlaanderen is broodnodig voor de ondersteuning van de Vlaamse Brusselaars.

De Vlaamse Brusselaars willen de band met de hele Vlaamse Gemeenschap niet alleen behouden, maar zelfs versterken. Brussel dient dan wel zijn rol als hoofdstad van België en van de Gemeenschappen meer voluntaristisch in te vullen.

De Vlaamse Brusselaars wijzen separatisme en immobilisme af.

De Vlaamse Brusselaars wijzen ook de thesis van een "Brussels Europees district" af. De Europese instanties staan immers te ver van de bevolking om de zware knelpunten aan te pakken waarmee Brussel kampt: de groeiende kloof tussen rijk en arm, de hoge jongerenwerkloosheid, de stijgende vastgoedprijzen, enzovoort. De Vlaamse Brusselaars wensen wel nauw samen te werken met alle EU-burgers die zich in onze Europese hoofdstad vestigen, maar wijzen een rechtstreeks Europees bestuur van Brussel af omdat dit zoals in Washington D.C. zou leiden tot een democratisch deficit. Beter is het te streven naar een structurele samenwerking tussen het Brussels stadsgewest en de Europese Unie (EU), waarbij de EU ook investeert in de noden van de lokale Brusselse bevolking.

De Vlaamse Brusselaars gaan dus resoluut voor het hoofdstedelijk statuut van Brussel als het enig bruikbare en voordelige statuut in een Belgisch federaal verband. Omwille van zijn meervoudige hoofdstedelijke functie (het federale België, de Vlaamse en de Franse Gemeenschap, de Europese Unie) ontvangt Brussel middelen zowel van de federale overheid als van beide gemeenschappen: deze overheden moeten kunnen toezien op de aanwending van deze middelen.

De grenzen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest blijven, evenals de grenzen van de taalgebieden, ongewijzigd.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft uiteraard een belangrijk sociaaleconomisch hinterland. De invloedssfeer van de Brusselse regio strekt zich zelfs ver buiten Vlaams- en Waals-Brabant uit. Vanuit politiek, sociaaleconomisch, stedenbouwkundig en planologisch standpunt is er geen enkele reden om het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest uit te breiden. In het kader van een coöperatief federalisme en van een goed nabuurschap moeten er *geinstitutionaliseerde samenwerkingsakkoorden* worden gesloten tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Vlaanderen en Wallonië in een hele reeks concrete samenwerkingsdomeinen.

Het statuut van de Vlamingen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest moet uitsluitend in samenhang bekeken worden met het statuut van de Franstaligen op het federale niveau: dit parallellisme is de basis van de institutionele constructie van België.

Brussel is de tweetalige hoofdstad van het federale land België. Op federaal niveau vormen de Vlamingen de meerderheid en de Franstaligen de minderheid. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is er een meerderheid van Franstaligen en vormen de Vlamingen de minderheid. De Vlamingen in de hoofdstad moeten dus ook in de toekomst hetzelfde statuut en dezelfde bescherming hebben als de Franstaligen op het federale niveau.

De taalwetgeving in Brussel

De taalwetten zijn van *openbare orde*. In Brussel zijn zij een belangrijk element in het harmonieus samenleven van Vlamingen en Franstaligen.

De *bestuurstaalwet* vereist de **tweetaligheid van het personeel van de Brusselse plaatselijke besturen**. Deze vereiste is trouwens onmisbaar in de sociale en de medische sector, waar er sprake is van een individuele en vertrouwelijke relatie tussen hulpverleners en wie hulp nodig heeft.

Onder 'plaatselijke besturen' wordt met name verstaan:

- de ocmw's;
- de openbare ziekenhuizen;
- de ocmw-vzw's;
- de gemeenten;
- de gemeentelijke vzw's (behalve de zogenaamde monoculturele vzw's);
- de politiezones;
- het Irisnet;
- de intercommunales.

In de *taalwet inzake het onderwijs* dient het onderwijs van de tweede taal (het Frans, respectievelijk het Nederlands) verplicht te worden vanaf het eerste leerjaar van het lager onderwijs. Het onderwijs van de tweede taal wordt gegeven door een leerkracht die het vereiste diploma in dezelfde taal heeft behaald of over een bijzonder taalbrevet beschikt.

Intussen dient de huidige 'vernietigingsvoogdij' van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC) vervangen te worden door een 'goedkeuringsvoogdij'. Volgens de huidige regeling kunnen de twee bevoegde collegeleden van het Verenigd College van de GGC en het bevoegde lid van de Brusselse regering zo'n beslissing uitsluitend vernietigen, d.w.z. dat als één van de collegeleden of het ene regeringslid de beslissing niet vernietigt, deze geldig blijft. De goedkeuringsvoogdij betekent dat beslissingen van plaatselijke besturen en van bicommunautaire instellingen door twee ministers of collegeleden van een verschillende taalrol moeten worden goedgekeurd om rechtsgeldig te zijn.

De *taalwetgeving in gerechtszaken* moet worden hersteld. Dit wil zeggen dat ook de toegevoegde rechters, referendarissen en parketjuristen dienen onderworpen te worden aan de vereisten van de taalwetgeving in gerechtszaken.

Taalpremies kunnen enkel toegekend worden aan hen die beschikken over het vereiste Selorgetuigscrift.

Het peil van de vereiste taalkennis voor het behalen van het Selorgetuigscrift mag niet verlaagd worden.

Bevoegdheidsoverdrachten

De Vlaamse Brusselaars zijn van oordeel dat een coherent en goed bestuur homogenere bevoegdheidspakketten veronderstelt. Daarom zijn bevoegdheidsoverdrachten tussen het federale, het gewestelijke en het gemeenschapsniveau nodig (1).

Bovendien moet in Brussel een reeks bevoegdheden van de 19 gemeenten worden overgeheveld naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om een coherent stedelijk beleid mogelijk te maken: bijvoorbeeld economie en werkgelegenheid, mobiliteits- en parkeerbeleid, openbare werken, leefmilieu, stedenbouw en ruimtelijke ordening, sociale huisvesting en toerisme.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft geen bevoegdheid inzake gemeenschapsaangelegenheden: cultuur, onderwijs, gezondheidszorg en welzijn (of bijstand aan personen). De Gemeenschappen zijn hiervoor tot in Brussel bevoegd. De Vlaamse Brusselaars willen niet dat deze regeling wordt gewijzigd.

De Vlaamse Brusselaars wensen de geleidelijke uitbouw van eigen gezondheids- en welzijnsinstellingen, op initiatief van de Gemeenschappen, maar die moeten blijven open staan voor iedereen.

Voetnoot:

(1) de noodzakelijke wegwerking van de huidige incoherentie inzake roerend (*gemeenschapsbevoegdheid*) en onroerend (*gewestbevoegdheid*) erfgoed is terzake een treffend voorbeeld.

Samenwerkingsverbanden

Gezien het meervoudig hoofdstedelijk karakter van Brussel dienen er samenwerkingsakkoorden gesloten te worden tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de federale staat, Vlaanderen en Wallonië en andere overheden (Vlaams-Brabant, Waals-Brabant,...) over grensoverschrijdende bevoegdheden: werkgelegenheid, mobiliteit,... Daartoe kunnen geïnstitutionaliseerde *samenwerkingscommissies* worden opgericht. De Vlaamse en de Franse Gemeenschapscommissie (de VGC en de COCOF) moeten hierbij gelijkwaardig betrokken worden.

Ook met de Europese instanties moet een samenwerkingsverband worden nagestreefd over EU-investeringen in de Europese hoofdstad Brussel. Ook hierbij moeten de VGC en de COCOF gelijkwaardig betrokken worden.

In verhouding tot hun investeringsbijdrage in Brussel wordt met de federatie België, de Gemeenschappen en eventueel de Europese instanties een akkoord gesloten dat zowel een resultaatsverbintenis als toezicht op de besteding van de middelen inhoudt.

Het regionaal bestuur van Brussel

De Brusselse hoofdstedelijke regering en het verenigd college dienen te bestaan uit zeven ministers met evenwaardige bevoegdheidstoedeling (cf. de huidige regeling terzake). Behalve de minister-voorzitter, telt de regering drie leden van elke taalgroep. Beide geslachten moeten vertegenwoordigd zijn binnen elke taalgroep van de regering en het college. In dit voorstel vallen de huidige drie staatssecretarissen weg.

De machtspariteit in de Brusselse Hoofdstedelijke Regering houdt in dat er niets kan worden beslist zonder consensus. Hiervan kan niet worden afgeweken door de toekenning van delegaties van bevoegdheden. De Vlaamse Brusselaars willen dat deze in de bijzondere Brusselwet opgenomen regeling voortaan wordt toegepast op de wijze zoals voorzien 1989: "zonder consensus, geen beslissing" (1) (2) (3) (4).

De gewestelijke voogdij over de Brusselse gemeenten dient waargenomen te worden door de paritaire Brusselse Hoofdstedelijke Regering, zonder delegatie aan één minister. In de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en in het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC) dient de 'vernietigingsvoogdij' omgezet te worden in een *goedkeuringsvoogdij*.

Voetnoten:

(1) art.36, §1, eerste zin van de Bijzondere Brusselwet van 1989: *De artikelen 68, eerste lid, 69, 70, 72 en 73 van de bijzondere wet zijn mede van toepassing op het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De Brusselse Hoofdstedelijke Regering bepaalt het statuut van haar leden.*

(2) art.69 van de Bijzondere wet van 1980: *Onverminderd de door haar toegestane delegaties, beraadslaagt elke Regering collegiaal, volgens de in Ministerraad toegepaste procedure van de consensus, over alle zaken die tot haar bevoegdheid behoren.*

(3) "Zonder consensus, geen beslissing" (Jos Chabert, rapporteur, Senaat, plenaire vergadering van 19 december 1988).

(4) "Er is geen beslissing mogelijk zonder consensus. Dat heeft overigens de Minister van Institutionele Hervormingen (Philippe Moureaux) herhaaldelijk verklaard" (Vic Anciaux, Kamer, plenaire vergadering van 6 januari 1989).

Splitsing van het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde

De Vlaamse Brusselaars wensen alleen een splitsing van het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde die de verkiezingskansen van Vlaams-Brusselse kandidaten zo gaaf mogelijk houdt. Daarom pleiten zij voor een *horizontale splitsing*. Dat wil zeggen dat de kiezers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor de federale Kamer van Volksvertegenwoordigers de keuze krijgen tussen de lijsten voor Brussel én Vlaams-Brabant en de lijsten voor Brussel én Waals-Brabant. Vlaams-Brusselse politici kunnen in dat geval blijven kandideren op lijsten met Vlaams-Brabantse politici. Een horizontale splitsing biedt de Vlaamse Brusselaars meer garanties dan een verticale splitsing van het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde.

Splitsing van het gerechtelijk arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde

De Vlaamse Brusselaars wensen tevens een horizontale splitsing van de Brusselse rechtbanken, met dien verstande dat de Nederlandstalige rechtbanken in Brussel territoriaal bevoegd zijn voor het tweetalig taalgebied Brussel-hoofdstad en alle gemeenten van Halle-Vilvoorde naast de Franstalige rechtbanken die uitsluitend bevoegd zijn voor het tweetalig gebied Brussel-hoofdstad.

Het parket daarentegen zou wel verticaal dienen te worden gesplitst, omdat de behoeften van de grootstad verschillen van die van Halle-Vilvoorde.

Samenstelling van de Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie

Artikel 60, vijfde lid, van de bijzondere Brusselwet voorziet er nog steeds in dat de Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie, naast de 17 rechtstreeks gekozen leden, 5 bijkomende leden telt. Artikel 60bis van dezelfde wet dat de aanwijzing van die 5 leden regelde, werd door het Arbitragehof vernietigd omdat ze zouden worden aangewezen op basis van de verkiezingsuitslag voor het Vlaams parlement en niet op basis van de verkiezingsuitslag voor het Brussels hoofdstedelijk parlement.

De toenmalig bevoegde minister van Binnenlandse zaken, Johan Vande Lanotte, verklaarde op een mondelinge vraag terzake in de Kamer, wat volgt: "Zolang de bijzondere wet niet is aangepast, zal de Nederlandse taalgroep, ook wanneer die optreedt als vergadering van de Vlaamse Gemeenschapscommissie, uit 17 leden bestaan en rechtsgeldig vergaderen. Dat is mijn standpunt, *al weet ik dat er andere interpretaties zijn... Ik geef toe dat het beter zou zijn als er een wettelijke regeling komt.*"

Er zijn twee mogelijkheden: ofwel worden de 5 bijkomende leden van de Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie in de bijzondere Brusselwet geschrapt, ofwel moet in de bijzondere Brusselwet een bepaling worden ingelast dat de 5 bijkomende leden worden aangewezen op basis van de verkiezingsuitslag voor het Brussels hoofdstedelijk parlement.

Bijzondere meerderheid in het Brussels Hoofdstedelijk Parlement en in de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie

De oorspronkelijk regeling van de dubbele meerderheid in iedere taalgroep dient hersteld te worden (cf. versie 1989 van de bijzondere Brusselwet).

Herfinanciering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

1° De bespreking van de herfinanciering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dient te gebeuren op basis van een neutrale en wetenschappelijke kosten-batenanalyse. Die kan slechts aangevat worden nadat een oplossing uitgewerkt is voor het globale Brusselse 'contentieux' (bestuurlijke rationalisering, enz. ...zie ondermeer voorliggende nota).

2° De federale financiering van de *hoofdstedelijke functie, de internationale rol én de tweetaligheid* dient te gebeuren via een 'Beliris'-constructie. Die moet bovendien *taalparitair beheerd* worden zowel door de Brusselse als de federale partner.

3° De drie voornoemde begrippen dienen nader gedefinieerd te worden wat moet leiden tot een *resultaatsverbintenis*, meer bepaald wat betreft de correcte invulling van deze drie definities.

4° Hoe dan ook dient het begrip "*hoofdstedelijke functie*" o. a. te omvatten:

- (a) het beginsel dat Nederlandstalige en Franstalige belastingbetalers in het Brussels hoofdstedelijk gewest en in de ondergeschikte besturen gelijkwaardig dienen behandeld te worden en er met name over gelijkwaardige middelen, initiatieven, tegemoetkomingen en instellingen dienen te beschikken;
- (b) de onverkorte toepassing van de taalwet.

5° Een hoofdstedelijk gewest, zeker als het in die hoedanigheid federaal gefinancierd wordt, wordt geacht zich communautair neutraal op te stellen.

6° Het oneigenlijk gebruik van de betrokken federale middelen voor met name gewestelijke, plaatselijke en gemeenschapsaangelegenheden, dient gebannen.

7° Als hoofdstedelijk gewest moet Brussel zich open en positief opstellen t.a.v. de gemeenschappen en de andere gewesten.

Financiering van de Brusselse gemeenschapsinstellingen

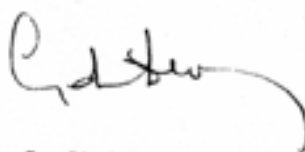
De financiering van de Vlaamse en de Franse gemeenschapscommissies (VGC en COCOF) dient uitsluitend te gebeuren via respectievelijk de Vlaamse en de Franse Gemeenschap.

De financiering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie dient te gebeuren via de gemeenschappen en de federale overheid.

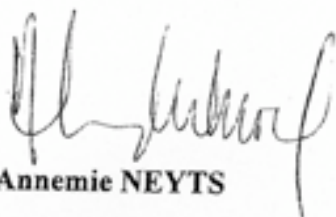
Ondertekenaars van deze werknota:

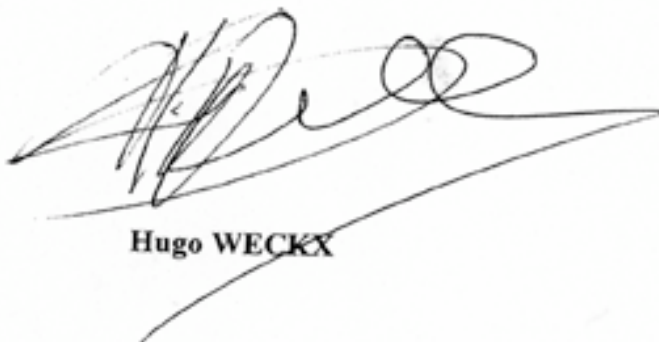
Vic ANCIAUX

Lydia DEVEEN

Annemie NEYTS

Hugo WECKX

Brussel, 20 april 2007